

Calais staat voor Henk Wildschut symbool voor alles wat er in de wereld mis kan gaan

Zijn eerste foto maakte hij in 2005, de laatste in 2016. Elf jaar lang fotografeerde Henk Wildschut het vluchtelingenkamp bij Calais, niemandsland in de desolate periferie van een Franse havenstad. Nu te zien in Enschede.

Herman Haverkate
Enschede

Toen hij er voor de laatste keer was, was het vooral de leegte die hem trof. Staand op z'n vaste plek aan de rand van het kamp zag Henk Wildschut het landschap zoals het elf jaar geleden ook was: een kale vlakte met slechts een paar sporen van de ruim 8.000 mensen die hier op het hoogtepunt van de Europese vluchtelingencrisis verbleven.

„Ik had het gevoel dat er een cirkel rond was. Toen ik voor de eerste keer in Calais was, was er bijna niets. Een weg in de leegte, met een paar tenten. En dan opeens, na een gestructureerde actie van de politie, is leegte terug. Zonder dat er ook maar iets van de problemen van al die mensen is opgelost, hebben we hun sporen uitgewist. Zo gaan we het moderne Europa kennelijk dus met mensen om.“

Calais: voor Wildschut staat het symbool voor alles wat er in de wereld verkeerd kan gaan. Duizenden foto's maakte hij er. Alleen al in de laatste twee jaar liep hij er meer dan 30 keer met zijn camera rond. Een selectie van

de foto's, gemaakt tussen 2005 en 2016, is nu te zien in de Enschedese expositieruimte Teem.

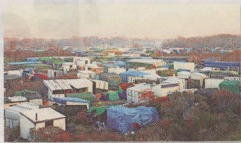
„Als ik eenmaal in iets duik, dan wil ik het ook volledig kunnen doorgronden. Als fotograaf heb ik me altijd voor de verborgen kanten van de maatschappij geïnteresseerd. Om die reden ben ik al in 2005 afgereisd naar Calais, omdat ik de verhalen hoorde over vluchtelingen die daar, hopen op een overstreek naar Engeland, in de krochten van de stad verbleven. Toen ook wist ik al dat het uit de hand zou kunnen lopen en dat ik de ontwikkeling van deze tijdelijke wereld tot het bittere eind moest blijven volgen.“

De foto's in Enschede laten op een bijna zakelijke manier zien hoe de structuur van het kamp in snel tempo veranderde. Aan de kant van een zandpad verschijnen de eer-

Het vermogen van de mens om zich aan te passen is onvoorstelbaar groot

—Henk Wildschut

▲ Wildschut fotografeerde Calais in al zijn facetten.
* Kaal was het er, kaal is het er opnieuw, rond de havenstad.

FOTOS: HENK WILDSCHUT

De storm in de jungle

ste tenten. Een paar maanden later wordt het geleidelijk drukker en is de weg opeens verhard. Geïmproviseerde hutten en tenten maken plaats voor complete winkels, een kapperszaak, een kerk en restaurants.

„Hoe tragisch ook, het vermogen van de mens om zich aan te passen is onvoorstelbaar groot. In al die jaren dat ik er kwam, trof mij de veerkracht van de vluchtelingen. Vooral vanaf 2015 ontwikkelde het kamp zich tot een soort schaduwstad. Waar in 2005 de meesten na een paar weken alweer vertrokken, bleven ze nu opeens langer. Duizenden mensen leefden hier met elkaar, dreven handel en speculeerden zelfs met grond. Bewoners van tenten aan de winkelstraat werden soms voor meer dan 2.000 euro uitgekocht.“

De snelle groei van het kamp in 2015 voerde het project naar een soort climax. „Na de publicatie van mijn eerste fotoboek, in 2011, merkte ik dat de belangstelling overal aan het inzakken was. Iedereen dacht dat we het wel hadden gehad met die vluchtelingen. En toen opeens stak de storm op waarvan we met z'n allen drommels goed wisten dat die ooit zou komen.“

Behalve door de veerkracht van de mensen, werd Wildschut soms ook getroffen door de schoonheid van wat hij zag. Een foto van een houten kerk in het late avondlicht typeert de dubbelheid van zijn gevoelens. „Dat er zelfs op dit soort plekken schoonheid kan zijn, is iets wonderlijks. De foto van die kerk heb ik niet bewust gezocht. Ik liep er gewoon op een bepaald moment langs en heb afgedrukt. Binnen branden kaarsen en zochten mensen troost voor hun leed. Je voelt je bijna beschaamd dat je zo iets fotografeert.“

Vorig jaar, vlak na de ontroofing van de jungle van Calais, maakte hij zijn laatste foto's. Nu is het project voltooid, al wil hij niet uitsluiten dat hij er ooit nog op terugkomt. „Het probleem ligt er nog steeds, levensgroot en onopgelost. In de bossen staan nog altijd tenten.“

Inmiddels is hij bezig met de andere kant van het vluchtelingenprobleem: de problematiek van het klimaat. „Vele mensen vergeten dat dat de echte oorzaak is van al die vluchtelingenstromen. En niet als bij Calais wil ik met mijn foto's laten zien wat er echt aan de hand is in de wereld waarin wij anno 2017 leven.“

